

Шефнет Крцић

ПЈЕСМА КАО ВЈЕЧНОСТ И ДИО ЖИВОТА

Богдан Мрвош: **»ПЕСМА НЕШТО РАДИ«, Шести октобар, Панчево, 1980.**

*Ко год пали ватру
обраћа се вечности*

(Б. Мрвош)

Из токова савремене поезије имамо довољно разлога да међу десетак збирки издвојимо и књигу **»Песма нешто ради«**, чији је аутор београдски пјесник Богдан Мрвош, оснивач и први уредник ревије **»Октобар«** у Краљеву. Актуелност ове збирке може бити већа у толико што је њен издавач мање познат. Али, за срећу књиге се не памте по издавачима, већ по ауторима и својим релевантним естетским и умјетничким квалитетима и вриједностима. Књига посједује свјеже тоне рефлективности и доноси нове могућности. Све то даје довољно разлога да је представимо краћим чланком, иако заслужује темељније тумачење. Књига је стварана доживљено, а њена методолошка основа говори о њеној изврсној систематичности, што књижевном истраживачу омогућава олакшан посао за детаљнију анализу. Књига је неодољиво скренула пажњу и аутору ових редова.

Богдан Мрвош (1939) је пјесник средње генерације. Поред збирке **»Песма нешто ради«** објавио је 1976. књигу пјесама **»Сви моји људи«**. Стихови су му заступљени у зборницима поезије: **»У оку сунце«** (1967), **»Сан — камен отварам«** (1976). Поред поезије с успјехом се бави књижевном критиком. Пре-

вођен је на македонски и румунски језик.

Пјесничка збирка **»Песма нешто ради«** одабрана је на конкурс Самоправне интересне заједнице културе у Панчеву и објављена је у едицији **»Жижа«**. Ова библиотека се све више афирмише објављивајући занимљива књижевна остварења, а њен покретач је панчевачка Секција Друштва књижевника Војводине. Едиција је покренута 1971. године. (Само да напоменемо да је пјесник Јован Јовановић Змај 1871. године у Панчеву издавао књижевни лист **»Жижа«**).

Ткиво књиге **»Песма нешто ради«** чине тридесет и три пјесме које су сврстане у девет циклусних кругова: **Песма се руга; Песма се учи песми; Песмина жеља; Песма која нема место; Песма се чита и Песма коју треба скратити.**

Пјесма је увјек у питању у бићу овог пјесника. Он се свијету обраћа пјесмом. Не пише је само, већ је живи. Пјесмом је аутор насликао многе феномене савременог живота. Пјесничко расположење које се открива читањем ове књиге је доиста специфично, и представља један суштитан говор у обраћању другоме. Отуда и врло промишљен наслов књиге

Песма нешто ради. То је умјетност догађања. А без догађања нит има пјесме нит умјетности. Пјесма је дио живота, коју пјесник осмишљава и живи. Пјесник је свој свијет духа насликао бројним метафоричним симболима. Трагао је у многе тајне данашњег субјекта и метафизичким спреговима унио је динамику у пјесми. Пјесме је испјевао у формислободног и сажетог стиха и у том поступку постигао да оствари занимљиве слојеве. **Песма нешто ради** је књига која посједује драмску динамику, али је и поред тога тематски јединствена.

Лирски субјекат ове збирке је гонич будућности. Гонич будућности је незнани јунак. Он је пун поноса и ријечи. Путује непрестано са исконском жељом и будућим питањима. На тој путањи субјект застане пред технологијом живота. Свуд око њега се креће »беспрекорна математика«. Он остаје увијек тајна »чија мајка раба победнице?« Губитак у времену је посебно у пјесмама наглашен, а посебно у пјесми **Што се прилагоди:** »Истребио си најлепше птице /И рибе потерао низводно/ /Гину odporне звери/ Све је више дима и успомена.../ /Цео век је против зеленила/ Преживеће што се прилагоди...« Пјесник у себи кроз пјесму носи бриге времена. Оне су зеља и дивљина. »Очи твоје доброћудне подупиру мудро небо /Успомене све уљудне/ Хранили те белим хлебом/ /Твоји људи око тебе дотурали мудре књиге/ Храбрили те/ неговали/ дали себе/ /Испраћали дочекали/ Отмене ти биле бриге...« (**Твоје бриге**). Бриге гуше субјекту дисање и камене у њему благе очи. У очима се метак и страх точи. Тај пјесников субјект у себи носи непрестано сумње. Те сумње су свуда: у ходу, земљи, ваздуху, води, ватри, пепелу... У тој бесконачној игри остаје присутно бесмртно отимање пјесничког субјекта од вјекова традиције и свега што је иза. Пјесник је унијет у самог себе. Он стрели и пјева: »Нека су чуда прорекла наду /И ране прорекле питоме груди/ На твојој страни ради истина / Север те зове Ти на западу / Данас се машти престрого су-

ди...« (**На твојој страни**). Вјечност је изабрани пут, онај прије. Пут који се живи пјесмом. Тај пут може бити и земља и човек. Да илуструјемо стиховима: »Ти си (земљо) /Тек шињел и пушка/ Рана без лека /Мањи од најмањег/ Тебе чека свака мртва стража/ Тебе стиже метак луталица!« (**Знаш ли тужан**). Пјесма није само брига, већ и даљина свог и туђег лица, она је туђа брига више. Она је увијек питање: »Ко те рани? / Ко осакати / С којим правом се нечему не надаш / Где су се затрле / све оне године... Шта сам ти учинио / да се мени јадаш?« (**Твоје време**). **Твоје вријеме је твоја журба.** (Да кажемо језицом пјесника). »Умем и ја кад се решим / Јако ти је против свега! / Што се пусти? Кад поспрну? Припази се: видиш њега...« (**Твоја журба**) Пјесников субјект се креће кроз стрепњу и чекање тренутка свакодневнице. Тај субјект путује и пита се шта је с границама узалудности. Он пјева своје вријеме чекања. Њему је сваки дан нов. Носи га пјесма. Не може остати и равнодушан. Самује кроз глутве ноћи и скраћује стазе. Те стазе су у души пјесника живе ране. Оне га уче одупирању сваког дана. Оне му вежу руке. Отуда **Песма се учи песми**. Пјесма је нада и надилажење свакодневног. Нада је од искона била у пјесми. Она је човек. Човек се ствара као и пјесма. Извиру из истог срца. Путем су стигли на исту обалу. Дуговјечни су и бескрајни. Обала их немилнице спаја, да живе од ријечи, да се боре и да заједничку мисао изговоре. Ту су ријечи жито и птице. Оне лијече све од свих болести. Иако је слутња пјесма спречава нове ране. Пјесник се пјесмом обраћа свима:

*Над се изговори
То не сме да боли*

Пјесник суштинским умјетничким чуљима ослушкује нови свијет и упућује нас у његове тајне. Те тајне су пјесмина жеља та жеља је исконско хтење за преуређење свијета и живота у њему. Да пјесмом добије своје мјесто. Ма колико био људски живот и вијек живота, су-

више је мален, јер одлази по-
пут звука. Живот пјесмом тре-
ба да надживи вјекове. Дани су
свима пребројани. Човјек одла-
зи тек што је почео да учи од
времена. Једино је пјеснику на
том дугом путу стало до исти-
не, јер се за њом непрестано
трага. Али, на том путу најче-
шће је присутна узалудност.
»И нема замене човеку / У сва
ком суморном војнику / Са не-
извесних њива / Уместо мр-
жње / Позив је птици — види-
ку / да даље некуд лети / Ко
оре црницу меку / Заоре себе
жива« (из пјесме **Страшила**).
Свако заустављање пред собом
је сјећање. У сјећању »Плива
туга лебди / Између камена и
ума...« Пјесма **Болесна вода**
открива кључне проблеме дана-
шњег свијета. Због болести се
посрће и непрестано страда.
Пјесма казује како технологи-
ја уништава ово исконско би-
ће. Пјесник се на крају пјесме
пита: »Нас двоје ћемо Воду не-
што измислити?« Аутор је у
многим пјесмама опрезан, а на-
рочито у стиховима који наги-
њу модерном сигнализму, сим-
болизму и фанатазији. »Дуго
да стрепи дрхти бежи / да се
склања крије / без чврстота
сна / без лепе наде / Јер сви
су јачи / Јер сваки шум тргне
/ И сенке су страшне / И вр-
тић је зао / И облик се љути
/ Кад се шака страха / сви би
ча те / Травка и цвет тобом за-
бринути / Нека се у зецу / Од
јутра до јутра / Тај остатак
мене / У грчу праћка / Нек из-
миче / сив и неутледан / Нека
дуго пати / А када зец пође на
почетак / Измирен са светом /
срца празна / Нек се опет мој
дух у човека врати / Понови-
ће се првобитна казна« (Из
пјесме **Парабола о пореклу пе-
сме**).

Задње четири пјесме ове
књиге су насловљене: **Жило-
сне чинице, Забринута пес-
ма, Невероватно и Твој споме-
ник за њега**. Ту имамо теме
као што су: жалост, забрину-
тост, невероватност и споме-
ник. Пјесме казују стање духа
непоновљивости у којима су-
срећемо такве симболе покло-

њени стан, неочекиван корак,
догађај. Пјесникова забрину-
тост је у непознатом и прогна-
том. Невероватност се испо-
љава кад сами себи сметамо.
Сами од себе у тим ситуација-
ма треба тражити објашњења.
Што нас упућује на стару ан-
тичку мудрост. Они који то ни-
су учинили, нису успјели, нису
разочарани, јер очарани се са-
мо могу разочарати.

Пјесник нам стиховима суге-
рира да се невероватност и
разочарење разликују, утолико
прије, што се окрећемо други-
ма, кроз себе, утолико се и
разликујемо. На тај начин се
може расправљати о категори-
јама: чуђења, догађања и по-
вјерења.

У књизи **»Песма нешто ради«**
је присутно богатство поетских
слика и планова. Пјесме имају
хуманистичку поруку, и прије
свега критичку функцију осми-
шљавања модерног времена.
Пјесме су испјеване свјежим
језиком. У њима је акценат
дат на мисаоности. Стога су пје-
ме више рефлексивне него
што су лиричне. Оне представ-
љају сажет мозаик пјесничког
говора. Најтрајнији утисак ост-
ављају пјесме, које свакако
морамо издвојити: **Легенда о**
ватри, Болесна вода, На твојој
страни, Знаш ли тужан, Покре-
нути језик, Песма која нема
место, Песма се пита, Страши-
ла, Крајпуташ у Србији и Па-
рабола о пореклу песме, Бог-
дан Мрвош је пјесник који ове
пјесме живи без ескламација.
Пјесмом је поставио многа пи-
тања и дао одговоре, а посебно
у пјесми **Песма се пита**.

Пјесничка збирка **»Песма не-
што ради«** је зрело умјетничко
дјело. То је дјело које нам ну-
ди маштовит, вишесплојан и ре-
алан свијет, то јест свијет жи-
вота и његових дилема. Она је
плод богатог и дуготрајног пје-
сничког искуства. Овом књиг-
ом Богдан Мрвош је потврдио
раније оствариване квалитете
као ствараоца, јер нам се пре-
дставио као озбиљан и зрео
пјесник.

ПОРТОЛА